

23.2.2022

Dnro 20022/03.04.04.04.10/2021

Asia Kunnallisasiaa koskeva valitus

Valittaja Erkki Surakka

Päätös, josta valitetaan

Nivalan kaupunginvaltuusto 26.11.2020 § 75

Valtuusto on päättänyt hyväksyä Nivalan kaupungin talousarvion vuodelle 2021 ja taloussuunnitelman vuosille 2022–2024 valituksenalaisesta päätöksestä tarkemmin ilmenevin lisäyksin ja muutoksin.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Kaupunginvaltuuston vuodelle 2021 hyväksymässä talousarviossa monitoimihallin suunnitteluun ja rakentamisen aloittamiseen osoitettua 100 000 euron määrärahaa ja sen käyttöä koskeva päätös sekä Kalliontien siirtämistä varten osoitettua 890 000 euron määrärahaa ja sen käyttöä koskeva päätös on kokonaisuudessaan poistettava ja päätösten täytäntöönpano on kiellettävä.

Kaupunginhallituksen talousarvioesitystä koskevat 3.11.2020 tehdyt päätökset (§ 317) ja valtuuston päätös ovat syntyneet virheellisessä järjestyksessä.

Monitoimihallin suunnittelua ja rakentamista koskeva määrärahapäätös

Kaupunginhallitus ei ole tehnyt teknisen johtajan Jouni Hautalan osalta kaupungin hallintosäännön 130 §:n mukaista päätöstä hänen puhe- ja läsnäolo-oikeudestaan. Hautala on ollut hallituksen kokouksessa läsnä käsiteltäessä päätösesitystä monitoimihallin suunnittelua ja rakentamisen aloittamista koskevasta määrärahasta.

Monitoimihallin suunnittelua ja rakentamisen aloittamista koskevan päätösesityksen tekemiseen ovat kaupunginhallituksessa osallistuneet kaupungin tytäryhtiön Nivalan Liikuntakeskus Oy:n hallituksen puheenjohtaja

Urpo Korkiakoski, joka teki muutosesityksen määrärahan määrästä, ja hallituksen jäsenet Eero Erkkilä, Ari Kukkurainen, Maarit Leppimaa ja Mikko Päivärinta. Kukkurainen on myös kaupunginhallituksen toinen varapuheenjohtaja, Erkkilä kaupunginvaltuuston toinen varapuheenjohtaja ja Korkiakoski, Leppimaa ja Päivärinta ovat kaupunginhallituksen jäseniä. Mainitut henkilöt ovat olleet hallintolain 28 §:n yhteisöjääviyden perusteella esteellisiä kaupunginhallituksen kokouksessa asian käsittelyssä ja kyseisestä kaupunginvaltuustolle tehdystä määrärahaesityksestä päätöstä tehtäessä. Nivalan Liikuntakeskus Oy:n hallituksen jäsenet ovat esteellisiä liikuntakeskuksen intressiin liittyvien asioiden valmistelussa myös sen vuoksi, että luottamus heidän puolueettomuuteensa on vaarantunut muusta erityisestä syystä. Mainitut henkilöt ovat olleet läsnä myös kaupunginvaltuuston kokouksessa 26.11.2020 kyseisestä määrärahasta ja sen käyttämisestä päätettäessä.

Valtuuston kokouksessa on monitoimihallin suunnittelua ja rakentamisen aloittamista koskevan määrärahan käsittelyn ja päätöksenteon ajan ollut paikalla myös Nivalan Liikuntakeskus Oy:n toimitusjohtaja Pekka Niemelä ilman kaupungin hallintosäännön 91 §:n tarkoittamaa valtuuston päätöstä puhe- ja läsnäolo-oikeudesta. Niemelä on valtuuston puheenjohtajan pyynnöstä käyttänyt pitkän puheenvuoron monitoimihallin rakentamisen suunnitteluun ja aloittamiseen sekä Nivalan Liikuntakeskus Oy:n ja Nivalan kaupungin monitoimihallin rahoittamiseen liittyvistä asioista.

Kalliontien siirtämistä koskeva määrärahapäätös

Kalliontien siirrosta Nivalan Liikuntakeskuksen kohdalla noin 400 metrin matkalta on kysymys merkittävästä maarakennustyöstä, johon on vuoden 2021 talousarviossa varattu 890 000 euron suuruinen määräraha. Erkkilä on vastuunalainen yhtiömies Eero Erkkilä Ky:ssä, jonka toimialana on maarakennus ja maansiirto. Erkkilä on myös Nivalan Liikuntakeskus Oy:n hallituksen jäsen sekä Nivalan kaupunginvaltuuston jäsen ja sen toinen varapuheenjohtaja. Maarakennusalan yrityksen vastuunalaisena yhtiömiehenä Erkkilä on ollut esteellinen osallistumaan ja valmistelemaan 3.11.2020 kaupunginhallituksessa esitystä määrärahan varaamisesta siirtoon sekä päättämään 26.11.2020 kaupunginvaltuuston kokouksessa tiensiirtomäärärahan hyväksymisestä vuoden 2021 talousarvioon, koska määrärahan hyväksymisestä on odotettavissa hänelle merkittävä hyöty mahdollisen tiensiirtourakan muodossa. Erkkilän osalta kysymyksessä voi olla yhteisö- ja intressijääviys.

Yhteisöjääviyden perusteella esteellisiä kyseisen määrärahaesityksen tekemiseen kaupunginhallituksessa saattavat olla myös Nivalan Liikuntakeskus Oy:n hallituksen jäsenet Korkiakoski, Kukkurainen, Leppimaa ja Päivärinta, koska Kalliontien siirrolla on tarkoitus tehdä lisätilaa monitoimihallin mahdolliselle rakentamiselle ja parkkipaikoille yhtiöllä jo olevien toimitilojen viereen.

Kaupunginhallitus ei ole tehnyt teknisen johtajan Hautalan osalta kaupungin hallintosäännön 130 §:n mukaista päätöstä hänen puhe- ja läsnäolo-oikeudestaan. Hautala on ollut hallituksen kokouksessa läsnä käsiteltäessä päätösesitystä Kalliontien siirtoa koskevasta määrärahasta.

Muut valitusperusteet

Monitoimihallin suunnitteluun ja rakentamisen aloittamiseen hyväksytty 100 000 euron määräraha on kirjattu investointiosaan virheellisesti. Kirjaus ei ole kirjanpitolain eikä Nivalan kaupungin kirjanpitotavan mukainen.

Monitoimihallin rakentaminen kilpailee yksityisten kuntoliikuntapaikkojen asiakkaista ja erilaisten juhlatilaisuuksien ja tapahtumien järjestämisestä heikentäen yksityisten yritysten markkinaehtoista kannattavuutta ja menestymistä. Tällainen on EU-säännösten mukaan kiellettyä niin sanottua kunnan antamaa valtiontukeen rinnastettavaa tukea.

Uuden monitoimihallin rakentaminen aiheuttaisi Nivalan Liikuntakeskus Oy:n kaupungille vuosittain aiheuttamien lähes miljoonan euron avustuskulujen lisäksi lisäkuluja vuositasolla noin 300 000–400 000 euroa. Sen lisäksi, että tarpeeton hyväkuntoisen tien siirto aiheuttaa kaupungille tarpeettomia kustannuksia, se aiheuttaa myös merkittäviä hiilidioksid- ja muita ympäristöpäästöjä.

Asian käsittely ja selvittäminen

Nivalan kaupunginhallitus on antanut lausunnon, jossa on muun ohella todettu, että kaupunginhallitus kutsuu vakiintuneen käytännön mukaisesti kunkin toimialan toimialajohtajan esittelemään asiantuntijana oman toimialansa talousarvioesitystä. Puheenjohtaja toteaa hyväksytyin läsnäolon, ja läsnäolo merkitään kunkin pykälän kohdalle. Tekninen johtaja Hautala on ollut läsnä kaupunginhallituksen kokouksessa pykälän 317 kohdalla esittelemässä asiantuntijana teknisen toimialan talousarvioesitystä. Pöytäkirjamerkinnän mukaan Hautala on poistunut pykälän käsittelystä kello 17.15 ennen päätöksen tekoa, ja pykälän käsittely on jatkunut hänen poistuttuaan. Nivalan kaupungin talousarvion käsittely tehdään kokonaisuutena, eikä yksittäisiä asioita käsitellä erikseen. Yhteisöjäävi voi tulla kyseeseen lähinnä, jos kyseessä olevan yhtiön asioita käsitellään erikseen omana asianaan.

Valittaja on antanut vastaselityksen, jossa on muun ohella todettu, että pöytäkirjassa ei ole merkintää siitä, että puheenjohtaja olisi hyväksynyt Hautalan läsnäolon ja että hänellä olisi ollut kokouksessa puhe- ja läsnäolo-oikeus. Hautala on ollut läsnä myös päätöksenteon ajan, koska pöytäkirjan merkintöjen mukaan valtuuston varapuheenjohtaja on poistunut kokouksesta pykälän käsittelyn ajaksi kello 15.02–15.36. Pöytäkirjassa ei ole myöskään merkintää siitä, että päätös asianomaisessa pykälässä olisi tehty tai että pykälän käsittelyä olisi jatkettu Hautalan poistumisen jälkeen.

Määrärahoja koskevat kohdat on käsitelty valtuuston kokouksessa yksittäisinä omina asioinaan erikseen niihin tehtyjen muutosesitysten johdosta. Mainittuja päätösesityksiä ovat valtuustossa olleet päättämässä Nivalan Liikuntakeskus Oy:n seitsemästä hallituksen jäsenestä viisi. Sen lisäksi, että kyseiset henkilöt ovat olleet esteellisiä kaupunginhallituksessa mainittuja asioita valmistelemaan, he ovat olleet esteellisiä myös valtuustossa kyseisistä asioista päättäessään. Valituksenalaista 890 000 euron suuruista tiensiiromäärärahaa valitus koskee erityisesti siksi, että tiensiirolla liikuntakeskuksen kohdalta järjestetään Nivalan Liikuntakeskus Oy:lle korvauksetta noin 5 000 neliömetrin suuruinen rakennus- ja parkkipaikka-alue, josta kaupungille koituu investoinnin poistoina kuluja noin 44 500 euroa vuodessa. Eturistiriita on edellä mainitun johdosta varsin suuri.

Nivalan kaupunginhallitus on päätöksellään 1.2.2021 § 29 antanut valituksen johdosta lausunnon. Lausuntoasian käsittelyyn päätöksentekoon saakka ovat kunnanhallituksessa osallistuneet esteellisinä Nivalan Liikuntakeskus Oy:n hallituksen jäsenistä Erkkilä, Korkiakoski, Kukkurainen, Leppimaa ja Päivärinta, joista Erkkilä on valtuuston varapuheenjohtaja ja muut kaupunginhallituksen jäseniä.

Vastaselityksessä on lisäksi esitetty seuraavat uudet valitusperusteet:

Kalliontien siirtoa koskeva määrärahapäätös on syntynyt valtuuston kokouksessa virheellisessä järjestyksessä siitä syystä, että Nivalan Liikuntakeskus Oy:n toimitusjohtaja on ollut läsnä kokouksessa ilman kaupungin hallintosäännön 91 §:n tarkoittamaa valtuuston päätöstä hänen puhe- ja läsnäolo-oikeudestaan.

Erkkilä on ollut esteellinen osallistumaan monitoimihallin suunnittelua ja rakentamisen aloittamista koskevan määrärahapäätöksen käsittelyyn valtuustossa ja valmistelemaan asiaa kunnanhallituksessa myös sillä perusteella, että hän on edustanut vastuunalaisena yhtiömiehenä Eero Erkkilä Ky:tä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa lain tarkoittamaa erityistä hyötyä. Lisäksi Erkkilä on ollut esteellinen osallistumaan tiensiiromäärärahan valmisteluun kaupunginhallituksessa ja päättämään asiasta valtuustossa, koska hänen poikansa toimii hallituksen puheenjohtajana nimenkirjoitusoikeudella Maarakennus Erkkilä Oy:ssä, jolle mahdollisesta tiensiiirrosta saattaa myös aueta urakkasopimus.

Kaupunginhallitus on jatkanut talousarvion valmistelua 9.11.2020 pidetyssä kokouksessa muun ohella valituksen kohteina olevien asioiden osalta. Kokouksen pykälän 325 kohdalla ovat olleet koko käsittelyn ja päätöksenteon ajan läsnä kaupungin tytäryhtiöiden toimitusjohtajat ilman kaupunginhallituksen päätöstä heidän puhe- ja läsnäolo-oikeudestaan sekä Nivalan Liikuntakeskus Oy:n viisi hallituksen jäsentä, jotka ovat olleet yhteisö-, osallisuus- ja osin intressijäivejä ja osallistuneet yhteisöjäiveinä asian käsittelyyn ja päätöksentekoon.

Monitoimihallia koskeva 100 000 euron määrärahapäätösesitys on tehty kaupunginhallituksessa ilman asianmukaista valmistelua ja perusteluja, minkä

vuoksi luottamus koko kaupunginhallitukseen on vaarantunut. Kaupunginhallituksessa on vasta 15.12.2020 eli valituksenalaisen päätöksen tekemisen jälkeen ollut esillä hankeselvitys, jonka mukaan halli tulisi maksamaan noin 6,2 miljoonaa euroa. Päätös on syntynyt mainitun johdosta virheellisessä järjestyksessä.

Valittaja on 13.10.2021 toimittanut hallinto-oikeudelle hakemuksen, jossa valittaja on vaatinut hallinto-oikeutta korjaamaan aiemmin antamaansa välipäätöstä siten, että valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpano kielletään valituksenalaiselta osalta.

Nivalan kaupunginhallitus on hallinto-oikeuden pyynnöstä antanut lausunnon koskien teknisen johtajan Hautalan läsnäoloa kunnanhallituksen kokouksessa 3.11.2020 pykälän 317 käsittelyn aikana. Lausunnossa todetun mukaan, jos henkilö, jolla ei ole hallintosäännön mukaan oikeutta olla toimielimen kokouksessa paikalla muutoin kuin kutsuttuna, on läsnä tietyssä pykälässä, hänen läsnäoloaikansa merkitään kyseisen pykälän kohdalle. Valtuuston varapuheenjohtajan poistuminen asian käsittelyn aikana ei merkitse sitä, että Hautala on ollut päätöksenteon aikana paikalla kokouksessa. Valtuuston varapuheenjohtajan poistuminen ei ole tapahtunut esteellisyyden vuoksi, jollaisesta olisi merkintä pöytäkirjassa. Asian käsittelyn aikana poistuneeksi on todettu jäsenet Pyykkönen klo 17.40 ja Leppimaa klo 17.21, joten asian käsittely on jatkunut Hautalan poistumisen jälkeen. Hautala ei siten ole voinut olla paikalla päätöksenteon aikana.

Valittaja on antanut vastaselityksen kaupunginhallituksen antaman lausunnon johdosta ja toimittanut lisäselvitystä. Vastaselityksessä on muun ohella esitetty uusina valitusperusteina, että myös talous- ja sivistysjohtaja ovat olleet kunnanhallituksen kokouksessa 3.11.2020 pykälän 317 käsittelyn aikana ilman asianmukaista laillista päätöstä. Edelleen myös valtuuston varapuheenjohtaja on ollut kokouksessa esteellinen, koska hänen läheisensä on Nivalan Liikuntakeskus Oy:n palveluksessa merkittävässä asemassa oleva henkilö. Kaupunginhallitus ei ole tehnyt talousjohtajan osalta päätöstä hänen läsnäolostaan kaupunginhallituksen kokouksessa 9.11.2020 pykälän 325 käsittelyn osalta. Valtuusto ei ole kokouksessaan 26.11.2020 tehnyt johtoryhmän jäsenten osalta kaupungin hallintosäännön 90 §:n edellyttämää päätöstä heidän puhe- ja läsnäolo-oikeudestaan, eikä kokouksen tarkastetusta pöytäkirjasta ilmene kokoukseen osallistuneiden läsnäoloaikoja, kuten on kerrottu. Läsnäoloajat lienee lisätty pöytäkirjaan myöhemmin sen julkistamisen jälkeen.

Valittaja on toimittanut vastaselityksen täydennyksen, jossa on muun ohella esitetty uutena valitusperusteena, että valtuuston 26.11.2020 pidettyä kokousta koskevaan tarkastettuun pöytäkirjaan on jälkikäteen muutettu johtoryhmän jäsenten olleen kokouksessa läsnä asiantuntijoina eikä virkanimikkeidensä mukaisessa asemassa, kuten alkuperäiseen tarkastettuun pöytäkirjaan on merkitty.

Merkitään

Hallinto-oikeus on 24.2.2021 antamallaan välipäätöksellä hylännyt valittajan valituksen yhteydessä toimittaman valtuuston päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä koskevan hakemuksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus jättää valittajan vastaselityksissä ensi kertaa esittämät valitusperusteet tutkimatta.

Muilta osin hallinto-oikeus on tutkinut valituksen ja kumoo valituksenalaisen päätöksen monitoimihallin suunnitteluun ja rakentamisen aloittamiseen varatun 100 000 euron määrärahan osalta.

Hallinto-oikeus hylkää valituksen Kalliontien siirtoon varatun 890 000 euron määrärahan osalta.

Asian tultua tällä päätöksellä ratkaistuksi lausuminen päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä koskevasta vaatimuksesta raukeaa.

Perustelut

Kaupunginhallituksen hallinto-oikeudelle antamaa lausuntoa koskeva prosessiväite

Hallinto-oikeus toteaa, että viranomaiselta valituksen johdosta pyydetyn lausunnon tarkoituksena on valituksen kohteena olevan asian selvittäminen asian ratkaisemista varten. Lausunnon arvioiminen on hallinto-oikeuden harkinnassa, eikä hallinto-oikeus ole asiaa ratkaistessaan miltään osin sidottu lausunnossa esitettyihin näkökantoihin. Valituksenalaisten päätösten lainmukaisuutta tutkittaessa ei ole merkitystä sillä, että kaupunginhallituksen lausunnon antamiseen on osallistunut valittajan esteelliseksi katsomia henkilöitä.

Tutkimatta jättäminen

Kuntalain 135 §:n 3 momentin mukaan valittajan tulee esittää 2 momentissa tarkoitetut valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

Valittajan vastaselityksissä esittämiensä uusien valitusperusteiden osalta hallinto-oikeus toteaa, että kyseiset valitusperusteet on esitetty valitusajan päättymisen jälkeen, minkä vuoksi niitä ei voida ottaa hallinto-oikeudessa tutkittavaksi.

Pääasia

Sovellettavat säännökset

Kuntalain 6 §:n 1 momentin mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta, on *kunnan tytäryhteisö*. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa *kuntakonsernin*. Mitä tässä laissa säädetään kunnan tytäryhteisöstä, sovelletaan myös kunnan määräysvaltaan kuuluvaan säätiöön. (21.5.2021/419)

Kuntalain 90 §:n 1 momentin 2 kohdan g-alakohdan mukaan hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset ainakin päätöksenteko- ja hallintomenettelyyn liittyvistä muiden kuin jäsenten läsnäolosta ja puheoikeudesta toimielinten kokouksissa.

Kuntalain 97 §:n 1 momentin mukaan valtuutettu on valtuustossa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä taikka hänen hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään. Jos valtuutettu ottaa osaa asian käsittelyyn muussa toimielimessä, häneen sovelletaan, mitä kyseisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan muun luottamushenkilön, tilintarkastajan sekä kunnan viranhaltijan ja työntekijän esteellisyydestä säädetään hallintolain 27–30 §:ssä.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan virkamies on esteellinen, jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle läheiselleen. Momentin 5 kohdan mukaan virkamies on esteellinen, jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa. Momentin 7 kohdan mukaan virkamies on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Asiassa saatu selvitys ja oikeudellinen arvio

1) Teknisen johtajan läsnäolo- ja puheoikeus kaupunginhallituksessa

Asiassa on hallinto-oikeudessa ratkaistavana, onko kaupunginvaltuuston päätös syntynyt virheellisessä järjestyksessä sen vuoksi, että kaupunginhallitus ei ole 3.11.2020 kokouksessaan, jossa on käsitelty päätösesitystä monitoimihallin suunnittelua ja rakentamisen aloittamista sekä Kalliontien siirtoa koskevista määrärahoista, tehnyt teknisen johtajan Hautalan osalta kaupungin hallintosäännön 130 §:n mukaista päätöstä hänen puhe- ja läsnäolo-oikeudestaan.

Nivalan kaupungin hallintosäännön läsnäoloa kokouksessa koskevan 130 §:n mukaan toimielin päättää muiden kuin säännöksessä mainittujen henkilöiden

läsnäolo- ja puheoikeudesta. Pykälän mukaan toimiten voi päättää asiantuntijan kuulemisesta yksittäisessä asiassa. Asiantuntija voi olla läsnä kokouksessa asiasta käytävän keskustelun päättämiseen asti.

Kaupunginhallituksen 3.11.2020 pidetyn kokouksen pöytäkirjan mukaan puheenjohtaja on avannut kokouksen ja todennut sen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Pöytäkirjasta ei ilmene, että kokouksen osalta olisi tehty erillisiä päätöksiä henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta. Kokouspöytäkirjan läsnäololistan mukaan Hautala on osallistunut kokoukseen teknisen johtajan asemassa kello 14–17.15 ja ollut paikalla pykälän 317 kohdalla. Pöytäkirjasta ilmenee, että kokouksesta on poistunut hallituksen jäsenistä kello 17.21 Leppimaa ja kello 17.40 Pyykkönen, jotka ovat osallistuneet ainakin pykälän keskustelun aikana käytyyn äänestykseen Korkiakosken tekemästä monitoimihallia koskevasta määrärahaesityksestä. Pöytäkirjan merkintöjen mukaan valtuuston varapuheenjohtajan on todettu poistuneen kokouksesta pykälän käsittelyn ajaksi kello 15.02–15.36. Pöytäkirjassa ei ole merkintää siitä, missä vaiheessa asian käsittelyä mainitut henkilöt ovat poistuneet kokouksesta.

Hallinto-oikeus toteaa, että hallintosääntöön otetut muiden kuin toimielimen jäsenten läsnäoloa ja puheoikeutta toimielinten kokouksissa koskevat määräykset voivat lähinnä koskea toimielimeen kuulumattomia luottamushenkilöitä, vaikuttamistoimielinten jäseniä ja kunnan henkilöstöä. Toimielin voi myös yksittäisessä asiassa kutsua kokoukseensa asiantuntijoita tai kuulla asianosaista henkilökohtaisesti kuulemisen perusteella toimielimen päätökseen. Kokouspöytäkirjan merkinnöistä ilmenee, että Hautala on ollut teknisen johtajan ominaisuudessa esittelemässä teknisen toimialan talousarvioesitystä kaupunginhallituksen kokouksessa 3.11.2020. Hänen on näin ollen katsottava osallistuneen asian käsittelyyn asemansa perusteella sellaisena henkilönä, jota Nivalan kaupungin hallintosäännön 130 §:ssä tarkoitetaan muuna henkilönä ja jonka läsnäolo- ja puheoikeudesta toimiten päättää. Kokousta koskevista pöytäkirjamerkinnöistä ei kuitenkaan ilmene, että Hautalan läsnäolo- ja puheoikeudesta kaupunginhallituksen kokouksessa olisi tehty kaupungin hallintosäännön 130 §:n mukaista päätöstä. Kun otetaan huomioon vielä lisäksi se, että pöytäkirjaan kirjattujen henkilöiden läsnäoloa koskevien merkintöjen perusteella asiassa on jäänyt epäselväksi se, onko Hautala poistunut kokouksesta ennen valituksen kohteena olevien määrärahapäätösten tekoa, kaupunginhallituksen päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä. Koska kaupunginhallituksen päätös on ollut osa valtuuston valituksenalaisen päätöksen valmistelua, valtuuston päätöksen on valmistelussa tapahtuneen virheen johdosta katsottava syntyneen virheellisessä järjestyksessä.

2) Valtuutetun ja kaupunginhallituksen jäsenten esteellisyys kaupunginhallituksessa

Asiassa on tältä osin hallinto-oikeudessa ratkaistavana, ovatko kaupunginvaltuuston toinen varapuheenjohtaja Erkkilä, kaupunginhallituksen toinen varapuheenjohtaja Kukkurainen sekä kaupunginhallituksen jäsenet Korkiakoski, Leppimaa ja Päivärinta olleet hallintolain 28 §:n 1 momentin

5 kohdan mukaisen niin sanotun yhteisöjääviyden perusteella esteellisiä 3.11.2020 pidetyssä kaupunginhallituksen kokouksessa pykälän 317 käsittelyssä ja kaupunginvaltuustolle tehdystä monitoimihallin suunnittelua ja rakentamisen aloittamista sekä Kalliontien siirtoa koskevista määrärahaesityksistä päätöstä tehtäessä tai hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan niin sanotun yleislausekejääviyden perusteella monitoimihallin suunnittelua ja rakentamisen aloittamista koskevasta määrärahaesityksestä päätöstä tehtäessä. Kaupunginvaltuutettu Erkkilän osalta asiassa on vielä ratkaistavana se, onko hän ollut esteellinen kaupunginhallituksen kokouksessa Kalliontien siirtoa koskevan määrärahapäätöksen osalta hallintolain 28 §:n 1 momentin 3 kohdan niin sanotun intressijääviyden perusteella.

Valittaja on katsonut, että Erkkilä, Korkiakoski, Kukkurainen, Leppimaa ja Päivärinta ovat olleet esteellisiä kaupunginhallituksen kokouksessa mainittuja määrärahapäätöksiä käsiteltäessä ja niistä päätöksiä tehtäessä siitä syystä, että he kuuluvat kaupungin tytäryhtiön Nivalan Liikuntakeskus Oy:n hallitukseen. Valittajan mukaan monitoimihallia koskevaa määrärahaa on käsitelty kokouksessa erikseen Korkiakosken tehtyä muutosesityksen määrärahan määrästä. Kalliontien siirrolla puolestaan järjestetään Nivalan Liikuntakeskus Oy:lle korvauksetta lisätilaa, josta aiheutuu kaupungille kuluja, minkä vuoksi asiassa aiheutuu suuri eturistiriita.

Nivalan Liikuntakeskus Oy:tä koskevien päättäjätietojen mukaan yhtiön hallitukseen kuuluu yhteensä seitsemän jäsentä. Päättäjätietojen mukaan yhtiön hallitukseen kuuluu kahden muun henkilön ohella Korkiakoski yhteisön hallituksen puheenjohtajana sekä Erkkilä, Kukkurainen, Leppimaa ja Päivärinta yhtiön hallituksen jäseninä.

Kaupunginhallituksen pöytäkirjan mukaan Korkiakoski on tehnyt 3.11.2020 kokouksessa monitoimihallin suunnittelua ja rakentamisen aloittamista koskevaan määrärahaan muutosesityksen siten, että talousarvioon varataan vuodelle 2021 mainittua määrärahaa 100 000 euroa kaupunginjohtajan pohjaesityksessä esitetyn 20 000 euron määrärahan asemesta. Päätöksen mukaan asian äänestykseen ovat ottaneet osaa Korkiakoski, Kukkurainen, Leppimaa ja Päivärinta. Kaupunginhallitus on päättänyt varata talousarviokirjaan monitoimihallin kohdalle suunnittelukuluihin ja rakentamisen aloitukseen Korkiakosken esityksen mukaisesti 100 000 euroa vuodelle 2021.

Kaupunginhallituksen hallinto-oikeudelle antaman lausunnon mukaan talousarviovaiheessa on varauduttu rahoittamaan monitoimihallin rakentaminen kaupungin tytäryhtiön taseeseen siten, että kaupunki tekee oman pääoman ehtoisen sijoituksen tytäryhtiöön. Edelleen lausunnon mukaan Kalliontien siirto pohjautuu Pohjois-Pohjanmaan liiton hallinnoimassa Kaapo-hankkeessa laadittuihin yleissuunnitelmiin. Nivalan kaupungin osalta hankkeessa on keskitytty liikuntakeskuksen ja sen lähialueen kehittämiseen. Yleissuunnitelman pohjalta kaupunki on teettänyt alueen liikenteen yleissuunnitelmat, joiden valmistuttua kaupunki on käynnistänyt alueella

asemakaavamuutoksen. Tekninen lautakunta on hyväksynyt asemakaavamuutoksen mukaiset katusuunnitelmat asemakaavamuutoksen saatua lainvoiman.

Hallinto-oikeus ensin toteaa, että Erkkilän osallistuttua valtuutetun asemassa kaupunginhallituksen kokoukseen 3.11.2020 häneen sovelletaan kuntalain 97 §:n 1 ja 2 momentin perusteella hallintolain esteellisyysäännöksiä samalla tavalla kuten kaupunginhallitukseen kuuluvien Korkiakosken, Kukkuraisen, Leppimaan ja Päivärinnan osalta asiassa tulee sovellettavaksi.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaista yhteisöjäviä sovelletaan kunnan tytäryhteisön hallinnossa toimivaan, kun hän kunnanhallituksessa tai lautakunnassa käsittelee yhteisön asioita. Asiassa saadun selvityksen mukaan Erkkilä, Korkiakoski, Kukkurainen, Leppimaa ja Päivärinta kuuluvat Nivalan kaupungin tytäryhtiö Nivalan Liikuntakeskus Oy:n hallitukseen. Saadun selvityksen mukaan Nivalan kaupunki on varautunut monitoimihallin rakentamiseen tekemällä oman pääoman ehtoisen sijoituksen sen tytäryhtiöön. Kun monitoimihallia koskevien rahoitusjärjestelyjen lisäksi otetaan huomioon, että kaupunginhallituksen kokouksessa on noussut Korkiakosken aloitteesta käsiteltäväksi ja päätettäväksi monitoimihallia koskevaa määrärahaa korottava muutosesitys, asia on liittynyt niin läheisesti yhtiöön, että määrärahavarausten hyväksymisestä on katsottava olleen odotettavissa erityistä hyötyä Nivalan Liikuntakeskus Oy:lle hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Erkkilä, Korkiakoski, Kukkurainen, Leppimaa ja Päivärinta ovat Nivalan Liikuntakeskus Oy:n hallitukseen kuuluvina olleet mainitun lainkohdan perusteella esteellisiä osallistumaan asian käsittelyyn kaupunginhallituksessa 3.11.2020. Koska kaupunginhallituksen päätös on ollut osa valtuuston valituksenalaisen päätöksen 26.11.2020 (§ 75) valmistelua, valtuuston päätöksen on valmistelussa tapahtuneen virheen johdosta katsottava monitoimihallin suunnittelua ja rakentamisen aloittamista koskevan määrärahan osalta syntyneen virheellisessä järjestyksessä.

Kun otetaan huomioon kaupunginhallituksen lausunnosta ilmenevä selvitys Kalliontien siirron kuulumisesta Pohjois-Pohjanmaan liiton hallinnoimaan laajempaan Kaapo-hankkeeseen, hallinto-oikeus katsoo, että Kalliontien siirtoa koskevassa määrärahavarauksessa ei ole kysymys suoranaisesti Nivalan Liikuntakeskus Oy:tä koskevasta asiasta, vaikka Nivalan Liikuntakeskus Oy voi osaltaan hyötyä Kalliontien siirrosta. Näin ollen Erkkilä, Korkiakoski, Kukkurainen, Leppimaa ja Päivärinta eivät ole Nivalan Liikuntakeskus Oy:n hallitukseen kuuluvina olleet hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettulla tavalla esteellisiä osallistumaan asian käsittelyyn kaupunginhallituksessa 3.11.2020, eikä kaupunginvaltuuston päätöksen Kalliontien siirtoa koskevan määrärahavarausten osalta voida tällä perusteella katsoa syntyneen virheellisessä järjestyksessä.

Valittaja on katsonut, että Nivalan Liikuntakeskus Oy:n hallituksen jäsenet ovat esteellisiä liikuntakeskuksen intressiin liittyvien asioiden valmistelussa monitoimihallin suunnittelua ja rakentamisen aloittamista koskevan määrärahan osalta myös sen vuoksi, että luottamus heidän

puolueettomuuteensa on vaarantunut muusta erityisestä syystä. Hallinto-oikeus toteaa, että hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan mukainen esteellisyyden syntyminen edellyttää yleensä, että käsiteltävänä olevassa asiassa on henkilön omia tai hänen läheisensä intressejä. Tältä osin hallinto-oikeus katsoo, että asiassa ei ole esitetty sellaista selvitystä, jonka nojalla Erkkilää, Korkiakoskea, Kukkuraista, Leppimaata ja Päivärintaa voitaisiin pitää tällä perusteella esteellisinä osallistumaan asian käsittelyyn kaupunginhallituksen kokouksessa 3.11.2020. Kaupunginvaltuuston päätöksen ei näin ollen voida katsoa syntyneen tällä perusteella virheellisessä järjestyksessä.

Valittajan mukaan Erkkilä on lisäksi maarakennusalan yrityksen Eero Erkkilä Ky:n vastuunalaisena yhtiömiehenä ollut esteellinen osallistumaan ja valmistelemaan 3.11.2020 kaupunginhallituksessa esitystä määrärahan varaamisesta Kalliontien siirtoon, koska määrärahan hyväksymisestä on odotettavissa hänelle merkittävä hyöty mahdollisen tiensiirtourakan muodossa. Hallinto-oikeus toteaa, että kaupunginhallituksen kokouksessa 3.11.2020 pykälän 317 asiassa on ollut kysymys Nivalan kaupungin vuoden 2021 talousarvion ja vuosien 2022–2024 taloussuunnitelman käsittelystä, eikä asia ole koskenut Eero Erkkilä Ky:tä. Pelkästään sen perusteella, että Eero Erkkilä Ky myöhemmin mahdollisesti tulisi valituksi tiensiirtourakan tekijäksi, ei voida katsoa, että kaupunginhallituksen hyväksymän tiensiirtomäärärahan perusteella Erkkilälle on odotettavissa hallintolain 28 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua erityistä hyötyä. Kaupunginvaltuuston päätöksen ei näin ollen voida katsoa syntyneen tällä perusteella virheellisessä järjestyksessä.

3) Valtuutettujen esteellisyys valtuustossa

Asiassa on hallinto-oikeudessa ratkaistavana, ovatko Erkkilä, Korkiakoski, Kukkurainen, Leppimaa ja Päivärinta olleet kuntalain 97 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla esteellisiä 26.11.2020 pidetyssä kaupunginvaltuuston kokouksessa pykälän 75 käsittelyn aikana.

Valittaja on katsonut, että Erkkilä, Korkiakoski, Kukkurainen, Leppimaa ja Päivärinta ovat olleet Nivalan kaupungin tytäryhtiö Nivalan Liikuntakeskus Oy:n hallitukseen kuuluvina esteellisinä läsnä kaupunginvaltuuston kokouksessa 26.11.2020 monitoimihallin suunnittelua ja rakentamisen aloittamista koskevasta määrärahasta ja sen käyttämisestä päätettäessä. Edelleen valittajan mukaan Erkkilä on ollut esteellinen päättämään kyseisessä kaupunginvaltuuston kokouksessa myös tiensiirtomäärärahan hyväksymisestä vuoden 2021 talousarvioon, koska määrärahan hyväksymisestä on odotettavissa hänelle merkittävä hyöty mahdollisen tiensiirtourakan muodossa.

Valtuuston 26.11.2020 pidettyä kokousta koskevan pöytäkirjan osallistujalistan mukaan Erkkilä, Korkiakoski, Kukkurainen ja Leppimaa ovat olleet valtuutetun asemassa läsnä kyseisessä kokouksessa. Päivärintaa ei ole merkitty osallistujalistaan.

Hallinto-oikeus toteaa, että valtuutettu on esteellinen valtuustossa käsittelemään ainoastaan asiaa, joka koskee häntä taikka hänen läheistään.

Nivalan kaupungin vuoden 2021 talousarvion ja vuosien 2022–2024 taloussuunnitelman hyväksymistä koskeva päätös ei ole koskenut valtuutettuja Erkkilää, Korhikoskea, Kukkuraista ja Leppimaata tai heidän läheisiään kuntalain 97 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla henkilökohtaisesti, eivätkä he ole siten olleet esteellisiä osallistumaan asian käsittelyyn valtuustossa. Päivärinnan osalta asiassa ei ole ilmennyt, että hän olisi osallistunut asian käsittelyyn valtuustossa. Valtuuston päätös ei siten ole tällä valitusperusteella syntynyt virheellisessä järjestyksessä.

4) Toimitusjohtajan läsnäolo- ja puheoikeus valtuustossa

Asiassa on hallinto-oikeudessa vielä tältä osin ratkaistavana, onko kaupunginvaltuuston päätös syntynyt virheellisessä järjestyksessä sen vuoksi, että valtuusto ei ole 26.11.2020 pidetyssä kokouksessaan pykälää 75 käsitellessään tehnyt Nivalan Liikuntakeskus Oy:n toimitusjohtaja Niemelän osalta kaupungin hallintosäännön 91 §:n mukaista päätöstä hänen puhe- ja läsnäolo-oikeudestaan.

Nivalan kaupungin hallintosäännön läsnäoloa valtuuston kokouksessa koskevan 91 §:n mukaan valtuusto päättää muiden kuin säännöksessä mainittujen henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta.

Valittajan mukaan valtuuston kokouksessa on monitoimihallin suunnittelua ja rakentamisen aloittamista koskevan määrärahan käsittelyn ja päätöksenteon ajan ollut paikalla Nivalan Liikuntakeskus Oy:n toimitusjohtaja Niemelä ilman kaupungin hallintosäännön 91 §:n tarkoittamaa valtuuston päätöstä hänen puhe- ja läsnäolo-oikeudestaan. Niemelä on valtuuston puheenjohtajan pyynnöstä käyttänyt pitkän puheenvuoron monitoimihallin rakentamiseen suunnitteluun ja aloittamiseen sekä Nivalan Liikuntakeskus Oy:n ja Nivalan kaupungin monitoimihallin rahoittamiseen liittyvistä asioista.

Kaupunginhallituksen hallinto-oikeudelle antaman lausunnon mukaan valtuuston kokoukseen on vakiintuneen tavan mukaisesti kutsuttu tytäryhtiöiden toimitusjohtajat esittelemään yhtiönsä toimintasuunnitelmaa, ja valtuuston puheenjohtaja on kutsunut esittelijät vuorollaan kokoukseen esittelemään.

Hallinto-oikeus toteaa, että saadun selvityksen perusteella Nivalan Liikuntakeskus Oy:n toimitusjohtaja Niemelä on ollut esittelemässä Nivalan kaupungin tytäryhtiön toimintasuunnitelmaa kunnanvaltuuston kokouksessa 26.11.2020. Valtuuston kokoukset ovat lähtökohtaisesti julkisia. Asian käsittelyyn osallistuminen valtuuston kokouksessa edellyttää kuitenkin kaupungin hallintosäännön 91 §:n mukaisen päätöksen tekemistä henkilön läsnäolo- ja puheoikeudesta. Niemelä on yhtiön toimintasuunnitelmaa esitellessään käyttänyt asiassa puheoikeutta ja osaltaan osallistunut asian käsittelyyn. Kunnanvaltuuston pöytäkirjan merkinnöistä ei ilmene, että Niemelän läsnäolo- ja puheoikeudesta kunnanvaltuuston kokouksessa olisi tehty kaupungin hallintosäännön 91 §:n mukaista päätöstä. Valtuuston

päätöksen on näin ollen katsottava syntyneen monitoimihallin suunnittelua ja rakentamisen aloittamista koskevan määrärahan osalta virheellisessä järjestyksessä.

Johtopäätökset

Valtuuston päätös on edellä esitetyillä useilla perusteilla syntynyt monitoimihallin suunnitteluun ja rakentamisen aloittamiseen varatun 100 000 euron määrärahan osalta virheellisessä järjestyksessä, minkä vuoksi valtuuston päätös on edellä mainitulta osin kumottava.

Valituksenalaisen päätöksen tultua kumotuksi monitoimihallin suunnitteluun ja rakentamisen aloittamiseen varatun määrärahan osalta, lausuminen valituksessa tältä osin esitetyistä muista valitusperusteista raukeaa.

Kalliontien siirtoon varatun 890 000 euron määrärahan osalta valtuuston päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä teknisen johtajan osallistuttua kunnanhallituksen kokoukseen pykälän 317 kodalla kunnan hallintosäännön 130 §:n vastaisesti. Mainittua virheellisyyttä on kuitenkin yksistään pidettävä verrattain vähäisenä, eikä sillä voida katsoa olleen vaikutusta asian lopputulokseen. Tähän nähden ja kun otetaan lisäksi huomioon, että kunnallisvalitusta ei voida tehdä päätöksen tarkoituksenmukaisuutta koskevalla perusteella, valituksenalaista päätöstä ei ole Kalliontien siirtoon varatun määrärahan osalta valituksen johdosta kumottava.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut
Kuntalaki 135 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitus valituslupahakemuksineen on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Selostus valitusluvan myöntämisen edellytyksistä ja hakumenettelystä on liitteenä (Kunnallisvalitus).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Anna-Kaisa Marski, Riitta Arjas ja Henri Matinoli.

Esittelijä

Saija Mustola

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös

valittaja, kirjeitse

Oikeudenkäyntimaksu
maksutta

Jäljennös maksutta

Nivalan kaupunginvaltuusto, kirjeitse

Päätöksestä on viipymättä julkaistava ilmoitus kuntalain 142 §:ssä säädetyllä tavalla.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Osoite: PL 189 (Isokatu 4, 3. krs), 90101 OULU

Puhelin: 029 56 42800 **Telekopio:** 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Sähköinen asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valitusosoitus

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisperusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
 - 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
 - 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.
- Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Valitus on tehtävä kirjallisesti **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta.

Jos päätöksestä valitetaan kunnan jäsenelle taikka kuntayhtymän jäsenkunnalle tai sen jäsenelle kuuluvan valitusoikeuden nojalla, valitusaika lasketaan siitä päivästä, jolloin ilmoitus päätöksestä on julkaistu kuntalain 142 §:n mukaisesti yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Jos päätös on annettu asianosaiselle erikseen tiedoksi, valitusaika luetaan kuitenkin tiedoksisaannista. Vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon kirjeitse tavallisena tiedoksiantona lähetetystä päätöksestä seitsemäntenä päivänä päätöksen lähettämisestä, jollei vastaanottaja näytä tiedoksisaannin tapahtuneen tätä myöhemmin. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantotapaa vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksen tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa (saantitodistus, haastetiedoksianto) vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon sinä päivänä, jona päätös on vastaanotettu. Tiedoksisaantipäivän osoittaa saantitodistus tai tiedoksiantotodistus. Sähköisesti todisteellisesti tiedoksi saadun päätöksen tiedoksisaantipäivä on päätöksen noutamispäivä palvelimelta tai asiointipalvelusta. Käytettäessä sijaistiedoksiantoa asiakirja katsotaan kuitenkin saadun tiedoksi kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Kirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.

Valituksen sisältö

Valituksessa, joka sisältää myös valituslupahakemuksen, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot
- postiosoite ja muu mahdollinen osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite)
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:ssä tarkoitettu peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valittaja katsoo, että valitusluvan myöntämiseen on edellä tarkoitettu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa valituksessa yhdyshenkilöksi. Jollei yhdyshenkilöä ole ilmoitettu, yhdyshenkilönä toimii valituksessa ensimmäiseksi mainittu valittaja. Yhdyshenkilön ei tarvitse esittää valtakirjaa.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on esitettävä valtakirja. Jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää, valtakirjaa ei kuitenkaan tarvitse esittää, jos:

- päämies on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa;
- asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa hallintomenettelyssä tai tuomioistuimessa;
- valtuutettu asiamies on asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Valituksen toimittaminen

Valitus valituslupahakemuksineen on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**.

Valituksen voi toimittaa henkilökohtaisesti tai asiamiehen välityksellä. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse, lähetin välityksellä, telekopiona, sähköpostina tai sähköisen asiointipalvelun kautta. Valitus on toimitettava niin ajoissa, että se on perillä viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä korkeimman hallinto-oikeuden virka-ajan päättymiseen (kello 16.15) mennessä. Valituksen toimittamisesta telekopiona, sähköpostina tai sähköisen asiointipalvelun kautta säädetään tarkemmin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot ja aukioloaika

Sähköinen asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Postiosoite: PL 180 00131 HELSINKI	Käyntiosoite: Paasivuorenkatu 3 00530 HELSINKI	Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi Faksi: 029 56 40382 Puhelinnumero: 029 56 40200
---	---	--

Asiakaspalvelun aukioloajat maanantaista perjantaihin 8.00 - 16.15.

Muutoksenhakuasian käsittelystä perittävät maksut

Hallinto-oikeuden päätöstä koskevan muutoksenhakuasian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 530 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu. Maksuvelvollinen on asian vireillepanija tai hänen sijaansa tullut. Jos yhtä useampi asianosainen saattaa asian käsiteltäväksi samalla kirjelmällä, heiltä peritään vain yksi maksu. Jos tuomioistuin erottaa eri asianosaisia koskevat asiat erikseen käsiteltäviksi, peritään kustakin näin erotetusta asiasta asianosaiselta maksu erikseen. Jos saman maksun suorittamisesta on vastuussa kaksi tai useampia maksuvelvollisia, he vastaavat siitä yhteisvastuullisesti. Yhden asianosaisen maksuvapautus ei vähennä muiden asianosaisten maksuvelvollisuutta.

Oikeudenkäyntimaksua ei korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritä tuomioistuinmaksulain 5 §:ssä tarkoitetuista maksuttomista suoritteista. Lain mukaista maksua ei peritä:

- yksityishenkilön vireille panemissa sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) eikä terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettua palvelua tai etuutta koskevissa asioissa;
- lastensuojelulain (417/2007) mukaisissa asioissa, lukuun ottamatta mainitun lain 16 c §:ssä tarkoitettuja, kuntien keskinäisiä korvauksia koskevia asioita;
- yksityishenkilön vireille panemissa ulkomaalaislain (301/2004) mukaisissa kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa;
- maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) mukaisissa asioissa eikä maaseutuelinkeinotukea koskevissa asioissa, joissa on kyse luottojen maksuhelpotuksesta, vapaaehtoisesta velkajärjestelystä tai valtion takautumisvaatimuksesta luopumisesta;
- oikeusapulaissa (257/2002) tarkoitetun oikeusavun myöntämistä koskevissa asioissa eikä oikeudenkäyntiavustajalle maksettavaa palkkiota ja kulukorvausta koskevissa asioissa, ellei kyse ole muutoksenhausta palkkiota tai kulukorvausta koskevassa asiassa;
- tartuntatautilain (1227/2016), päihdehuoltolain (41/1986) eikä mielenterveyslain (1116/1990) mukaisissa asioissa;
- yleisiä vaaleja, kirkollisia vaaleja eikä saamelaiskäräjien vaaleja koskevissa asioissa;
- asioissa, joiden käsittely tuomioistuimessa on muualla laissa säädetty maksuttomaksi.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, mikäli maksun perimättä jättämiseen on lain 4 §:ssä tarkoitettu peruste. Lain mukaista maksua ei myöskään peritä, jos korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Maksu peritään kuitenkin riippumatta lopputuloksesta veroasiassa annettua ennakkoratkaisua koskevassa muutoksenhakuasiassa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä oikeusapulain nojalla käsittelymaksuista vapautetuilta eikä muualla laissa viranomaisen toimenpiteistä suoritettavista maksuista vapautetuilta.

Jos maksun periminen olisi ilmeisen kohtuutonta, viranomaisen tai maksun määräävä virkamies voi yksittäistapauksessa määrätä, ettei maksua peritä.

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015)

Oikeusministeriön asetus tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta (1122/2021)

Kunnallisvalitus